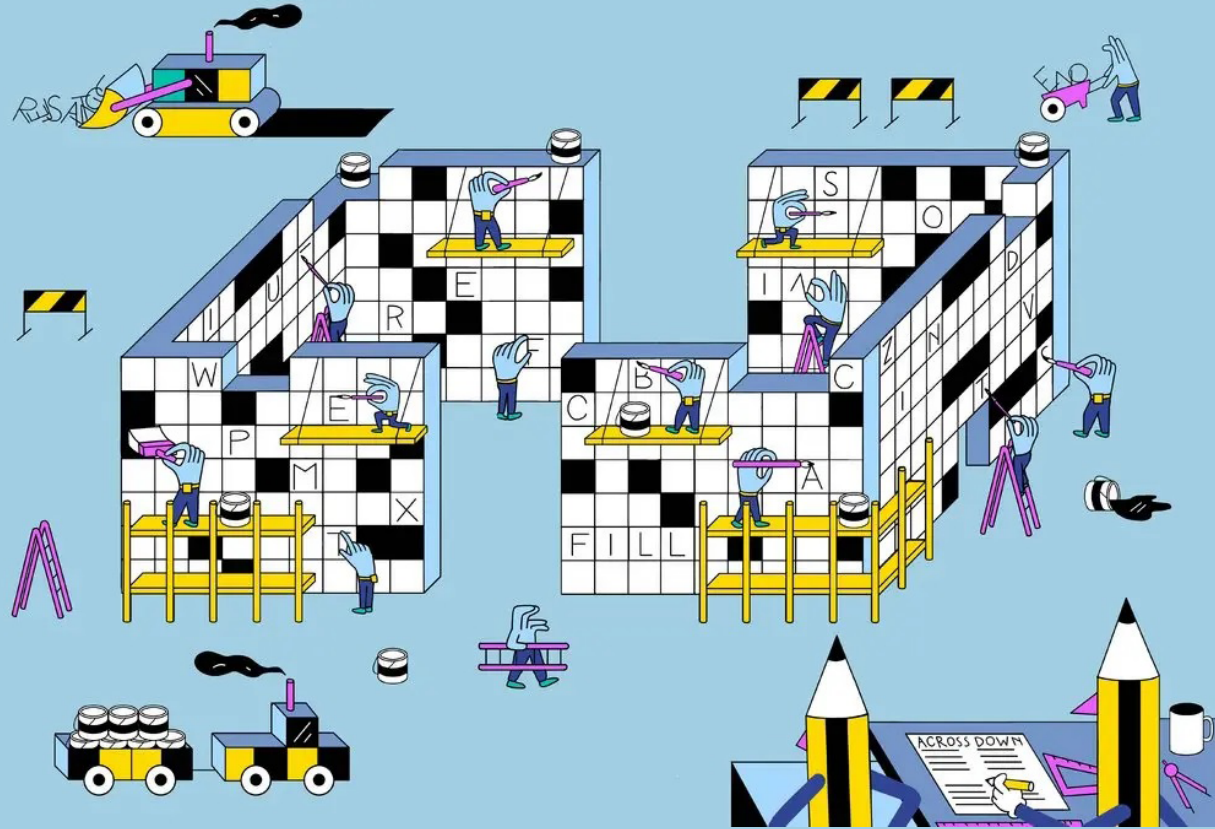

طراح باسابقه جدول نشریات از راز و رمز کلمات و فن حل کردن ستون‌ها به «شهروند» می‌گوید

زندگی ام شده جدول

به ناز مقدسی «ویل شورتر» قدرتمندترین ویرایشگر جدول کلمات متقاطع جهان که بیش از ۳۰ سال تجربه طراحی جدول‌های متقاطع نیویورک تایمز را دارد، معتقد است: «انسان‌ها تمایل طبیعی به پرکردن فضاهای خالی دارند.» واقعیت هم این است. همه ما در زندگی حداقل یک بار هم که شده خودمان را بین چهارخانه‌های سیاه و سفید جدول به چالش کشیده‌ایم و اگر به آخرین مرحله‌اش رسیده باشید، حس لذتبخش قدرت را تجربه کرده‌اید. اگر چه این روزها سرگرمی‌هایی مثل جدول هم از ترکش‌های تکنولوژی دور نمانده‌اند و به واسطه گسترش شبکه‌های وب و استفاده از گوشی‌های هوشمند حالا دیگر مثل سابق مشغولیت ندارند، اما مجلات جدول همچنان به عنوان مجلات سرگرمی منتشر می‌شوند. علیرضا سجادی فر یکی از طراحان جدول است و شاید هر کدام از ما یکی از جدول‌هایش را در روزنامه‌ها و نشریات مختلف حل کرده باشیم. او که در حال نوشتن یک فرهنگ لغت جدولی است، با ما همراه شد تا از راز و رمزهای این سرگرمی سنتی و نوستالژی‌ها بگوید.

قیمت طرح جدول برای روزنامه‌ها معمولاً ۲۰ هزار تومان است که به نسبت گذشته رشد داشته، اما کافی نیست.

خودتان جدول حل می‌کنید؟

حداقل هفته‌ای ۱۰ تا جدول حل می‌کنم. علاقه‌ام به جدول از زمان نوجوانی است. من در دهه ۶۰ زمانی که دانش آموز اول دبیرستان بودم هر روز روزنامه کیهان و اطلاعات را می‌خریدم و سعی می‌کردم جدول روزنامه را حل کنم. آن زمان شاید به سختی ۲۰ تا ۳۰ درصد جدول را حل می‌کردم ولی وقتی که در روز بعد حل جدول روزنامه چاپ می‌شد، تمام کلماتی را که نتوانسته بودم از عهده حل آنها برآیم مثل یک دانش‌آموز و یک واحد درسی در دفتر یادداشت و حفظ می‌کردم به همین دلیل به قول بچه‌ها زندگی من شده است جدول.

الان که همه جواب‌ها در گوگل پیدا می‌شود طراحی سوال برای جدول سخت‌تر نشده؟

هدفم از طراحی جدول این است که به معلومات و اطلاعات عمومی مردم چیزی اضافه کنم. طی سال‌هایی که جدول طراحی می‌کردم، همیشه یک حسی می‌گفت با این همه مشغله کاری چرا بنشینیم و جدول طراحی کنیم. من هم بروم سراغ نرم‌افزارهای طراحی جدول. اما از طرف دیگر حس دیگری به من می‌گفت که من بنده خدا هستم. من هم سعی کنم چیزی را خلق کنم. بالطبع این کار (طراحی جدول) هم نوعی احیای علم برای خودم است و هم خدا را شکر می‌کنم که با این توانایی می‌توانم بر معلومات عمومی دیگران اضافه کنم. کما اینکه در زندگی روزمره هم معمولاً با طرح سوالاتی از دوستان می‌خواهم که جوابگوی آن سوالات باشند و اگر از عهده جواب برنیامدند، خودم در خصوص سوال یک جواب تشریحی کامل به آنها ارایه می‌کنم. به همین دلیل از اینکه می‌توانم باعث شوم کسی مجبور به جست‌وجو در گوگل نشود، خوشحال می‌شوم.

تابه حال سوالاتی طراحی کرده‌اید که جوابش در گوگل پیدا نشود؟

بله، مواردی پیش آمده که در خصوص برخی کلمات گوگل مفصل توضیح داده، در صورتی که می‌شود خیلی خلاصه و قابل فهم همان کلمه را به مخاطب توضیح داد. مثل کلمه «ابراء» که به معنای چشم‌پوشی اختیاری طلبکار از طلبش است که در گوگل این توضیح آمده است: ابراء قاطع است یعنی طلبکار نمی‌تواند به دلیلی از قبیل غبن، تدلیس، اشتباه و... آن را فسخ کند. حتی طلبکار نمی‌تواند در ابراء شرط خیار نماید یعنی شرط کند که اگر خواست، ظرف مهلت معینی مانند ۳ ماه، ابراء را فسخ کند. البته توضیح جامع و کاملی است که خواننده عامی‌ای مثل من شاید هیچ وقت متوجه موضوع نشود.

اصلاً گوگل روی کار طراحی جدول تاثیر می‌گذارد؟

گوگل روی کار طراحی جدول تاثیر مثبتی دارد. در هر حال ذهن انسان هم گنجایشی دارد. ممکن است کلمه معنی‌داری در ذهنم باشد و جواب آن کلمه را ندانم. بنابراین، مجبورم به گوگل مراجعه کنم.

تابه حال جدول اشتباهی طراحی کرده‌اید؟

میانگین چیزی حدود ۱۲ هزار جدول طراحی کرده‌ام. در یکی از سال‌های اولی که طرح جدول شده بودم، در جای‌گذاری کلمه‌ای پنج حرفی که دو حرف آخرش «بل» بود، مثل «دسیبل» به بن بست حرفی‌ها رسیدم. دخترم هم نزدیک من بود. در اوج ناامیدی از دخترم - که چهار سالش بود - پرسیدم دخترم! یه کلمه پنج حرفی یگو که دو حرف آخرش «بل» باشد. او هم بی‌هیچ مکی‌گفت بابا، «ال و بل». فوراً آن کلمه را در جدول گنجاندم و در جواب نوشتیم: چنین و چنان به ترکی، الان که دخترم ۲۰ ساله است، از آن تاریخ تا الان دیگر هیچ وقت این کلمه را از زبانش نشنیده‌ام.

سرعت و با کمترین زمان ممکن کسب یا منتقل می‌کنند. اما در خصوص مجلات جدول به نظر شکل الکترونیکی این کار خیلی بین مردم جان‌نیفتاده است. برای مثال من گاهی به دوستان پیشنهاد می‌کنم در اوقات بیکاری می‌توانید با رجوع به سایت جدول یاب انواع اقسام جدول (شرح در متن، سودوکو و کلمات متقاطع) را به صورت آنلاین حل کنید و از این کار لذت ببرید که معمولاً به بهانه‌هایی مثل نت ندارم یا وقتش نیست از این کار طفره می‌روند، ولی در محاورات معمولاً می‌شنوم که می‌گویند مجلات جدولی تاریخ گذشته را می‌خریم. شاید به صورت قطعی نتوانم نظر بدهم که آیا نباید جای حقیقی را گرفته است یا نه، ولی خودم ترجیح می‌دهم برای اینکه کار و سطح خودم را بسنجم، هر هفته (حداقل دو بار) بی‌دی‌اف جدول سه روزنامه را دانلود و حل کنم تا هم با کلمات جدیدتری آشنا شوم، هم جایگاهی برای خودم در میان طراحان جدول ترسیم کنم.

با توجه به تجربه و مخاطبان تان، طرفدارهای جدول بیشتر چه قشری هستند؟

نسل امروز از بس که امکانات و سرگرمی‌های اینترنتی فراوان دارند کمتر به سمت حل جدول یا تحقیق و سرگرمی می‌روند. یعنی به نظر من افراد میانسال به بالا بیشتر به حل جدول اهمیت می‌دهند.

قیمت طراحی یک جدول الان چقدر است؟ چقدر نسبت به قدیم رشد کرده؟

...

آقای سجادی فر شما که استاد جدول‌ها هستید چند سوال سخت برای ما و خوانندگان مان، طراحی کنید.

از پیامبران بنی اسرائیل هم عصر کورش؟

هدیه ناچیز و کم ارزش؟

اولین رئیس پلیس تهران پس از انقلاب مشروطه؟

آدم بی فکر و بی خیال؟

پرنده‌ای با پای‌ها پره دار؟

لوله فلزی در دستگاه کاربوراتور که سوخت از آن رد می‌شود؟

از بزرگ‌ترین دروازه بانان تاریخ فوتبال دنیا؟

دبیرکل سازمان ملل در دوران جنگ تحمیلی؟

از اماکن تاریخی تبریز؟

پاسخ‌ها: اشعیا، تیمم شادکنک، یقرم خان، یخلا، سارسل، دینوزوف، ژینگلور، دکویبار، خانه مشروطیت

آقای سجادی فر گفت و گو را با این سوال شروع کنیم که اساساً جدول‌های ۱۵×۱۵ و مرسوم در نشریات ایرانی چطور متولمی شوند؟

جدول‌های نشریات ایرانی جدول ۱۵×۱۵ است و خودم استاندارد را برای تعداد خانه‌های سیاه در نظر گرفته‌ام و سعی می‌کنم تعداد خانه‌های سیاه بیشتر از ۳۴ تا نباشد. معتقدم هر چه تعداد خانه‌های سیاه جدول کمتر باشد، نشان دهنده تبحر طراح آن است. علاوه بر این، در طراحی جدول سعی می‌کنم نقطه کور وجود نداشته باشد، چون در میان خواننده‌های روزنامه‌ها ممکن است کسانی باشند که اطلاعات عمومی شان کمتر باشد، به همین دلیل در طراحی جدول سعی می‌کنم خانه‌ها به همدیگر راه داشته باشند. نکته بعدی آن است که جدول باید دارای قرینه باشد، بدین معنا که اگر دو طرف یا بالا و پایین جدول را روی هم تا بزنیم بر همدیگر منطبق باشد، این کار سبب زیباتر شدن جدول می‌شود.

چه نوع جدولی حرفه‌ای و جذاب‌تر است؟

گاهی از طرف مخاطبان روزنامه‌ای که جدولش را طراحی می‌کنم، تماس‌هایی برقرار می‌شود و از من می‌خواهند کلماتی که دیگر منسوخ شده و کاربرد ندارند، استفاده نشود. برای مثال دبیر ادبیاتی از رشت تماس گرفته بود و به من گفت کلمه کیارا (به معنای غم و اندوه) دیگر کاربردی ندارد؛ اگر می‌شود از این کلمه استفاده نکنید. به نظر من انتقاد منطقی بود، اما همین کلمات منسوخ شده معمولاً در جدول‌ها تکرار می‌شود. یا کلمه نیاسا به معنای دریاچه‌ای در آفریقا؛ این کلمه هم در بسیاری موارد در جدول‌ها تکرار می‌شود، ولی خودم تا الان فرصت نکرده‌ام جست‌وجویی کنم و ببینم اصلاً این دریاچه در کجای آفریقا قرار دارد. با وجود این، خودم سعی می‌کنم شرح‌ها قابل فهم و به روز باشد. طراح باید کلماتی را در جدول استفاده کند که به صورت صحیح نگارش شود.

اول سوالات را طرح می‌کنید یا جواب‌ها را؟

ابتدا جدول را طراحی می‌کنم، سپس سوالات را می‌نویسم، یعنی اول کلمه را در جدول می‌گنجانم بعد توضیح را می‌نویسم. در طراحی همچنین ابتدا کلماتی را که طولانی است، طرح می‌کنم و این کلمات را معمولاً در ستون‌های طرف جدول یا ستون‌های کناری می‌گنجانم.

تابه حال چند جدول طراحی کرده‌اید؟

من ۲۲ سال سابقه کار مطبوعاتی دارم. طی این مدت با روزنامه‌هایی که کار کرده‌ام، تقریباً ۱۲ هزار جدول طراحی کرده‌ام.

سخت‌ترین سوالاتی را که برای جدول‌ها طراحی کرده‌اید به خاطر دارید؟

سخت‌ترین سوالاتی را که در روزنامه‌ها طراحی کرده‌ام، کلمه پونتازناس بود. پونتازناس از شهرهای شیلی و جنوبی‌ترین شهر دنیاست. همان طور که بیان شد، معتقدم طراح جدول باید سواد متوسط جامعه را در نظر بگیرد و از به کار بردن واژگان دور از ذهن بپرهیزد، مگر اینکه چاره‌ای نداشته باشد. در خصوص کلمه پونتازناس من در تنگنا قرار گرفته بودم؛ هم می‌خواستم این کلمه را مثلاً در ستون عمودی جدول بگنجانم و هم می‌خواستم سوالات ستون‌های افقی (مرتبط) را طوری طراحی کنم که مخاطب عام هم بتواند به جواب سوال (پونتازناس) برسد. این موضوع تا مدت‌ها ذهنم را درگیر کرده بود تا اینکه شرایطی پیش آمد و توانستم این کلمه را در ستون یک عمودی بگنجانم و با طراحی سوالات مناسب و ساده قطعاً مخاطب جدول توانست به پونتازناس برسد.

یک طراح جدول باید فن طراحی را بلد باشد یا دایره لغات و اطلاعات عمومی مهم‌تر است؟

فن طراحی یا داشتن دایره لغات لازم و ملزوم یکدیگرند. من اگر